

Азаря Фархи, Димитър Янакиев

В кратера на вулкана

Рано сутринта тайфунът започна.

По небето извиха тъмни облаци. Изведнъж се смрачи. Слънцето угасна, обгърнато в червени мъгли. Вятърът засвири и подгони вълните, откъсвайки от върховете им големи маси вода. Водните маси с грохот пропадаха в зиналите бездни. Океанът заклокочи, почернял, развилнял и страшен... Небето и водата около парахода се сляха. Неговият бял корпус ту се издигаше над гребените, ту изведнъж пропадеше, люлееше се и упорито отстояваше пристъпите на бурята, загубен в хаоса от вода и мрак.

В 8.17 помощник-капитана докладва:

– Другарю капитан, съобщиха, че центърът на тайфуна се движи срещу нас.

Капитанът стоеше на командната кула, впил поглед напред. Този здрав мъж с обгоряло лице, обвеяно от вятъра на морските бури, стоеше на своя пост. Той водеше кораба право срещу вълните. Стоманеният нос се връзваше в движещите се водни грамади, които заливаха палубата и яростно бучаха.

– Отклоняваме се от курса. Минаваме вляво... Пълен напред!...

Трябваше да бързат. Да бързат, докато бурята не ги изпревареше и налетеше върху тях с цялата си сила. На борда имаше туристи, които идваха от Индия, и капитанът не искаше неговите пътници да преживеят ужаса на океанската буря.

... Два дни вилня стихията. Параходът „Петър Велики“ успя навреме да се отклони и да не попадне в опасната зона.

Пътниците бяха изморени. Вълнението ги беше разстроило. Морската болест обхвана повечето от тях. По обед в луксозния ресторант се чуваха отегчени разговори.

– Дано по-скоро стигнем Владивосток...

– Ето ти тебе пътуване по море.

Двама възрастни пътника и едно момиче стояха около една маса в тъгла до кръглите прозорчета.

– Махнете всичко това – каза по-възрастният, като посочи на келнера непобутнатите блюда. Побледнял, небръснат от два дни, той с отвращение гледаше на десерта. – Не ни мъчете повече. Моят стомах не може нищо да приеме.

– Защо, татко, аз ще ям... – намеси се момичето.

– Щом можеш...

Двамата възрастни пътници бяха професори. Единият бе българин, а другият – украинец. Запознаха се в парахода. Този луксозен

презокеански параход беше собственост на „Интурист“. Направен бе специално за големи екскурзии по море. Имаше кино, плувен басейн, малка градина. Каютите бяха обзаведени, комфортно. Издаваше се и седмичен печатан вестник. Предвидено беше всичко, което можеше да направи екскурзиите приятни.

На кораба хората бързо се сприятеляваха. Не бяха минали и десет дена, а ето украинецът, професор Соловьев, и българинът, професор Иванов, се чувствуваха като стари приятели. Дъщерята на професор Иванов, току-що завършила Геологическия институт, придружаваше баща си в това интересно пътуване.

Към тяхната маса приближи капитанът. Той минаваше през салона, като поздравяваше своите пътници и искрено се ядосваше, като виждаше колко много пътниците са измъчени от болестта и са пребледнели като смъртници. Но какво можеше да направи, освен да им предложи по чаша портокалов сок. Те вече не посещаваха забавите, не се хранеха, отрано се затваряха в кабините.

– Добър ден, как е самочувствието, другари? Желаете ли нещо?

– Час по-скоро да стъпим на суша – отговори професор Иванов.

Капитанът се усмихна.

– За съжаление, другарю професор, тук не мога да помогна. На най-близкото пристанище ще пристигнем едва утре привечер.

– Тогава съжалявам.

– Не се сърдете, другарю капитан – каза весело момичето. – Татко не е пътувал отдавна на параход и бурята съвсем му развали самочувствието. Като спрем някъде, всичко ще премине.

– Стигнем ли до пристанището, вече няма да ме видите на парахода.

– И мене също! – присъедини се към своя колега професор Соловьев.

Капитанът смутено сви рамене:

– Ако обичате да излезем на палубата. Вятърът ще ви освежи.

След малко четиримата стояха на палубата и вдишваха свежия въздух. Океанът беше неузнаваем. Високо се издигаше ефирното светлосинкаво небе. Полъхваше лек ветрец. Водата едва се вълнуваше.

– Искрено съжалявам, че се случи така, другари. – Капитанът се чувствуваше доста неловко пред двамата именити професори. – Както виждате, бурята вече отмина. Скоро ще се почувствувате по-добре.

– Струва ми се, че една, дори няколкочасова разходка по суша би ободрила всички – каза момичето. – Това отсреща не е ли остров,

другарю капитан?

– Кое?

Капитанът вдигна бинокъла и го насочи натам, накъдето девойката сочеше с ръка. Над водата далеч на хоризонта се очертаваха няколко набъбени скали.

– Да, това е малък необитаем остров. Откриха го наши моряци. На картата съществува от няколко години.

– Как? Сега ли се е образувал?

– Старите моряци разказват, че някога на това място се виждала само една скала. Тя стърчала над водата като огромен зъб. Рибарите намирали наоколо мъртва риба, а нощем забелязвали сияние и огньове, които изскачали над водата, играели като призраци и изчезвали. Преди четири или пет години един наш риболовен кораб, който минавал наблизко, видял цял остров. Новият остров скоро беше нанесен на картата. Признат е за наше владение. На него все още не живее никой.

– Другарю капитан, да направим една разходка до острова. Сигурен съм, че от цялата екскурзия това ще се хареса най-много на всички. Ще стъпим на острова, на който досега не е стъпвал никой! Та не е ли съблезителна тази мисъл! – предложи професор Соловьев.

Професор Иванов, който до този момент разсеяно гледаше към хоризонта, също се оживи.

– Няма да се забавим повече от няколко часа. Сигурен съм, че всички ще се съгласят. Какво по-хубаво място за екскурзия от необитаем остров.

Капитанът се замисли.

– Добре – каза след кратко колебание тай. – Параходът е на разположение на екскурзиантите, ако всички са единомислени, нямам нищо против.

Десет минути по-късно радиоцентърът на парахода предаде важно съобщение до всички пътници. Ето какво гласеше то:

„Драги екскурзианти, има предложение да се отбием от пътя и спрем за няколко часа край островчето, което се вижда на хоризонта. Островчето е малко, не повече от 5–6 кв. км и е необитаемо.

Умоляват се всички, които желаят да направим подобна екскурзия, да напишат това на едно листче и го пуснат в кутията за препоръки. По-неже подобна спирка не е предвидена в маршрута на екскурзията, то тя ще стане само при пълно единомислие на пътуващите...“

След половин час параходът зави към острова. Ехолотите непрекъснато измерваха дълбочината на дъното. Островът приближаваше и

очертанията на скалите ставаха все по-ясни. Една огромна скала, извисена нагоре, стоеше в северния му край.

Параходът спря на стотина метра от острова. След малко моторните лодки една след друга се понесоха към брега.

* * *

Диаманти! Диаманти! Диаманти!

Това беше смисълът на живота на Карни. В тъмните африкански рудници, с плетени кошове на гръб, изнемогвайки над тежестта, вървяха крачка по крачка негрите-полуроби, изсипваха в бункерите своя товар и отново се връщаха назад. Мъчно можеше да си представи човек, че във века на атомната техника съществуваше подобен робски труд. Но това в случая беше по-изгодно от машините. Надзиратели, облечени в униформи, въоръжени до зъби, държаха в подчинение и вечен страх работниците. Тези 27 рудника, загубени в джунглите, оградени от непроходими блата и лесовете, даваха близо 70 процента от световното производство на диаманти. Но малцина знаеха за това.

Милиардерът се беше погрижил да ги изолира от околния свят. Тука нямаше преса, радио. Нямаше училища. Тук не се вълнуваха от световните проблеми. Местните жители живееха така, както бяха живели и техните деди преди 100 години.

– Народът трябва да се държи по-далече от науката, образованието разваля добрия работник – беше казал старият Карни и неговият син с всички сили се придържаше до думите на бащата.

Рудниците съществуваха и се разрастваха. Някога тук имаше само една галерия. Тя вървеше по диамантната жила и рядко работниците откриваха някой по-голям диамант. Но когато рудниците в Сицилия и Индонезия се изчерпиха, диамантената корпорация на Карни обърна очи именно към този рудник. Съображенията бяха сериозни. На другите места бушуваха вълнения. Тази местност беше някак изолирана, беше далеч от вълненията. Оставаше да се вземат мерки, щото тя да се изолира съвсем.

Мерките бяха взети. Строги, бързи, сурови, но ефикасни. Природата ги подпомагаше. Самолетите бяха единствената връзка с външния свят. Пътечките през джунглите бяха затворени. Дори нарочно Карни взе мерки за развъждането на повече хищници и змии, ловът на които той изрично забрани.

Десет хиляди негри бяха затворени като в клопка. Малката равнина около склона на отдавна изгасналия вулкан беше заключена в пръстена

от непроходимите джунгли и никой не знаеше какво става в нея. Разработването на новите рудници оправда надеждите. Диаманти имаше. Те бяха скрити в пластове от вулканска пепел, която хората чопеха като мухи.

Новото съобщение разтревожи бизнесмена. Напоследък все по-често той изпитваше страх. Дали неговото поколение не беше последното? Какво очакваше света нататък?

– Проклети славяни! – процеди през зъби той и с мъка се изправи от креслото. Костеливата му ръка се плъзна по кадифето и усещането за приятна мекост пробягна по тялото му.

– Мери.

– Заповядайте, сър – отзова се веднага старата, суха и висока почти колкото господаря си секретарка. Косите ѝ бяха старателно пригладени и боядисани.

– Повикайте Петер.

– Той отиде в тенис-парка заедно с мис Елен и още не се е върнал.

– Той никога няма да стане мъж, годен за нещо сериозно – просъска старият и куцайки, с мъка се върна до креслото. – Седнете, Мери.

– Да, сър – секретарката седна и бързо приготви бележник и молив, гледайки милиардера в очите.

– Няма смисъл... Няма да пишете нищо, Мери. Искам само да се посъветвам.

– Да, сър.

58-годишната Мери Клайн беше единствената секретарка и единственият доверен човек на стария милиардер. Той се съветваше с нея за всичко. От 38 година тя знаеше всички ходове за диамантената корпорация и беше най-ценният съветник и инициатор на всички големи удари. Тази някога изключително красива бездетна жена притежаваше ум, с който не можеха да се похвалят и четиримата главни директори на корпорацията, взети заедно.

– Вие прочетохте съобщението от нашия приятел, нали?

– Да, сър.

– Какво ще кажете?

– Мисля, че трябва да вземем мерки, но съвсем предпазливо, защото всяко излишно избързване би увеличило интереса към магмения остров.

– А не можем ли да го заемем преди руснаците?

– Преди седем месеца островът е признат за съветско владение с протокол на ООН. Направих справка. Руснаците първи са го открили и

са предявили претенции. Никой не се е възпротивил. Там няма нито морски път, нито нещо друго.

– А богатствата? А диамантите?

– Още не е сигурно, сър. Струва ми се, че нашият приятел страда от излишно въображение или което е по-вероятно, иска да измъкне от нас по-значителна сума за услугата.

– В такъв случай няма да получи нито долар!

– Не, ще заплатим толкова, колкото се полага. Нито цент повече. Но трябва да се внимава. Какво би станало в най-лошия случай, ако на острова наистина има диаманти?

– Зависи от богатството на диамантената жила. При обикновения случай загубата за нас ще бъде нищожна, защото диамантите ще идат задоволяване на вътрешния пазар на комунистическите страни. На международния пазар изменения няма да настъпят.

– Но представете си, че там се открият богати залежи и комунистите излязат със своите диаманти на международния пазар?

Милиардерът вдигна с досада костеливата си ръка. Тънките му пръсти се разпериха застрашително.

– По-добре да не ни спохожда мисълта за този ден.

– Защо, сър? Нека сме готови за удар. Комунистите могат да открият находището, ако има такова, а могат и да не го открият. Тук ние също може да играем известна роля.

– Трудно... трудно – закашля се Карни.

– Рискът е отличавал винаги джентълментите...

Мис Мери подаде на милиардера чашата мляко и докато той пиеше на малки глътки, се наведе и зашепна...

* * *

На пръв поглед откритието изглеждаше невероятно, още не можеха да се опомнят от този чуден, незабравим ден.

И сега професор Иванов сякаш виждаше този миг, когато моторницата допря левия си борд до скалата и един едър моряк ловко скочи на брега. Той бързо се огледа къде да завърже въжето за пристан и като не видя подходящо място, остана да го държи, докато екскурзиантите един след друг вървяха по протегнатото към брега мостче.

– Ето ни най-после и на сушата – извика професор Соловьев, като внимателно стъпяше на мократа от вълните скала. – Не мога да повярвам, че стоя стабилно и подът под краката ми не мърда.

Професор Иванов и Лена, които вървяха зад него, се усмигнаха.

– А като си помислите още колко път ни чака.

– Добре, че склонихме капитана за тази малка екскурзия. Ще дойдем малко на себе си.

– Гледайте какви скали! Изрязани сякаш от някакъв скулптор – не можа да сдържи възторга си девойката.

Професор Иванов замечтано гледаше напред. Неговите спокойни детски очи гледаха разкрилата се гледка с възхищение. Те подмладяваха лицата на професора и създаваха в цялата му психика нещо, което не подходеше на възрастта му.

– Няма по-велик скулптор от природата, дъще... Няма! – каза той.

Те тръгнаха из острова, като се любуваха на острите скали от застинала магма. Островът правеше впечатление със своя геологичен строеж.

Наред с младите вулканични скали опитните геолози забелязаха и стари скали. Бушуващите подземни стихии бяха създали някакъв невъобразим хаос от геоложки форми. Гранити се преплитаха с кристални шисти и пемза – вулканска пяна, застинала при допир с водата. Бързото охлаждане беше превърнало в почти стъклени маси някои скали. Редуваха се минерали, богатство от най-разнообразни форми.

Професор Иванов напълни джобовете си с различни парчета. Той още не можеше да се откаже от тази страст, останала му от ученическите години.

– Природата е била много щедра. Тук има редки съчетания на противоположности. Погледнете! Експлозиите, които са ставали от допирането на огнетечната лава с водата, са разрушили част от старите скали, изграждащи морското дъно. Но това от своя страна е дало нови съчетания. В пукнатините вероятно са се отложили метали, руди... Жалко, че островът е толкова малък... – забеляза професор Соловьев.

Професор Иванов го слушаше, като разглеждаше жилата, която се откриваше в подножието на една извисена и гладка като стъкло скала. Той се наведе, зарови пръсти и подхвърли в ръка някакво камъче.

Диамант!

Не беше ли невероятно?

Още първата стъпка на острова разкриваше такова богатство. Професор Иванов се взря в малкия кристал, сигурен, че се лъже, че държи в ръцете си някакво кварцово парче и нищо повече.

Не! Това, което изглеждаше като приказка, бе действителност. Професорът с трескави ръце затърси из джобовете си малката геоложка лупа, която носеше винаги със себе си, намести очила и заразглежда кристала...

Съветският геолог потвърди откритието. Действително бе намерен диамант.

* * *

Сега като стоеше в приемната на министъра на мините и подземните богатства, професор Иванов си спомняше тези мигове. Та можеше ли да ги забрави! Решаваше се може би съдбата на неговия живот за следващите няколко години. Дали на магмения остров нямаше диамантно находище? Дали правителството щеше да разреши изпращане на геоложка експедиция?

– Другарю професор, другарят министър ви чака – съобщи секретарят.

Иванов бързо влезе в просторния кабинет. Министърът го посрещна усмихнат:

– Преди малко получихме съобщение от Съветския съюз. Мога да ви поздравя. Образува се комплексна съветско-българска експедиция. На ваше разположение е дадена една от най-новите презокеански атомни подводници, снабдена е модерни съоръжения. Ще имате възможност да изследвате не само острова, но и подводната част около него.

– Кога ще тръгнем?

– На 27 август подводницата тръгва от Владивосток. Имате на разположение 12 дни. Вярвам, ще ви стигнат. Дотам ще отидете с реактивен самолет. Можете да си подберете трима сътрудници между вашите колеги или асистенти. Изборът ще правите сам – вие ще работите е тези хора, ако сбъркате нещо, на себе си ще се сърдите.

– Благодаря!

Професор Иванов бързо слезе по стълбите. Пред колата, един от най-новите модели „Стрела“, нервно пушеше неговият приятел от детинство, доцентът Хаджиев. Целият външен вид на Хаджиев изразяваше отегчение от дългото чакане. Дребен, с тъмна коса и зеленикави очи, той беше почти пълна противоположност на своя приятел. Докато Иванов беше спокоен, търпелив, доверчив и весел по нрав, то Хаджиев беше припрян, нервен, избухлив, но винаги справедлив и честен.

Двамата приятели много добре си познаваха характерите. Те често спореха, но това не пречеше да ги свързва здрава и искрена многогодишна дружба.

– Най-сетне, какво стана?

– Ще има експедиция?

– Кога тръгва? С кои?

– Тръгваме от Владивосток след 12 дена. Но да вървим при Лена – каза той и отвори вратата на автомобила.

– Да й съобщим по радиофона – предложи доцентът.

– Вярно.

Професорът завъртя няколко номера от циферблата, който се намираще на командното табло на автомобила. Малкото екранче светна и на него се появи лицето на Лена.

– Какво стана, татко? – попита веднага тя. – Щом сте така весели, вярвам, всичко е благополучно.

– Позна – отговори професорът. – След 10 дни заминаваме, готви се за път.

– Вие тръгвате за в къщи, нали?

– Да, след един час сме у дома.

След като изведе колата от чертите на София, професорът увеличи скоростта. Машината полетя по широкия аутобан. Циферблатът на скоростомера отчиташе 160 км. Доцентът седеше на задното седалище. За да не го припича слънцето, той натисна едно от белите бутончета, монтирани на пулта встрани от седалището. До стъклото се спусна бяла пластмаса, която, без да прониква слънчевите лъчи, позволяваше в колата да прониква достатъчно светлина. Той натисна друго копче и под прозореца изскочи малък поднос с цигари, пепелник и запалка, Хаджиев запали машинално цигара и разсеяно се загледа през прозореца. Мисълта му беше заета другаде – в експедицията, която им предстоеше.

На 23.VIII в 6 часа сутринта атомната подводница „Буря“ напусна пристанището и взе курс на югоизток. Пред нейния остър нос водата отскачаше като жива, пенеше се и оставяше назад дълга бяла ивица. Скоростта надхвърляше 100 морски мили. Лодката сякаш хвърчеше по тъмната повърхност на водата. Времето беше хубаво. В салона пред големия телевизионен апарат като на кино моряците и участниците в експедицията наблюдаваха второто полувреме от футболната среща в Москва „Динамо“ – „Спартак“. Звукоизолационните пластмаси, от които бяха направени стените, не позволяваха шумът да излиза навън. Иначе Лена и професор Иванов щяха да чуят отдалече виковете на зрителите от стадиона и зрителите от салона за новия гол, който вкара „Динамо“.

Когато Лена открихна вратата, говорителят съобщаваше: „В 19-та минута на второто полувреме резултатът е променен два на един в полза на «Динамо»“.

На стъкления правоъгълник като на филмов екран се виждаше развълнуваният стадион. Чуваха се виковете на малчуганите, които горещо

викаха за своя отбор.

„Въпреки надмощието на «Спартак», «Динамо» вкара гол. Това беше една хубава атака, която изненада изтеглената напред отбрана на «Спартак». Двата крайни защитници на «Спартак» останаха срещу трима нападатели на «Динамо»...“ – продължаваше говорителят.

В салона доцентът Хаджиев спореше с един моряк, как бе вкаран голът.

– Закъсняхме! Като ти казвах да побързаш, ти... – сърдеше се Лена ядосана, загдето беше пропуснала такъв интересен момент.

– Нищо, нищо... – професорът добродушно поклащаше побелялата си глава.

Двата седнаха в креслата и загледаха играта.

Топката отново полетя... Дори сега, на толкова километра в океана, далеч от бреговете, тези хора не се чувствуваха откъснати от света. Наравно с всички те участваха и културните и спортни тържества, слушаха концерти, гледаха театрални и оперни представления, вълнуваха се заедно със зрителите от стадионите. Далечната цветна телевизия им даваше възможност да се пренасят на хиляди километра и без билети, „грatis“ – както се шегуваше Хаджиев – да влизат в стадионите и театрите.

На другия ден в 10 часа сутринта, когато професор Иванов, облегнат на перилата на командната кула, гледаше бягащите назад водни ивици и морският вятър го духаше в лицето, а от бистрото бледосиньо небе грееше ослепително слънце, професор Соловьев лежеше на един шезлонг и преглеждаше някаква книга, един тревожен глас по радиофона наруши спокойствието:

– Ръководството на експедицията да заповяда в каютата на капитана!

Професор Иванов бръкна в джоба си извади малката, прилична на табакера металическа кутийка, от която идваше гласът. Като натисна едно миниатюрно копче, той отговори:

– Професор Иванов идва веднага.

Той сложи апарата в джоба си и пъргаво слезе по белите стълби. След него, като поставяше малко листче на страницата, на която беше стигнал, идваше професор Соловьев.

Няколко минути по-късно цялото ръководство се събра в каютата на капитан Южин. На пръв поглед като че нямаше причина за това бързо извънредно заседание. По строгото лице на Южин, обрулено от морските ветрове, човек не би могъл да разбере нищо. Само сините му очи

блестяха необикновено. След като изчака да влезе професор Соловьев, командирът на „Буря“ стана и започна:

– Другари, преди няколко минути по радиото по международната вълна хванахме следното съобщение: – Капитанът натисна едно копче:

– Предавайте.

От микрофона на бюрото му се чу леко бучене. Изведнъж остро пикане изпълни стаята. Тревожни тръпки пробягнаха по присъстващите.

– SOS! SIS! Шкуна „Вихър“ потъва! Помощ! Координати... SOS! SOS!...

Капитанът изключи магнитофона.

– Трябва да се притечем на помощ. Никой друг кораб не е тръгнал към корабокрушенците. Ще се отклоним от пътя. Не може да ги оставим така.

– Разбира се!

– Няма да ги оставим!

Капитанът пристегна куртката си и заповяда на дежурния:

– По посока на координатите, дадени от потъващата шкуна – пълен напред!

* * *

Карни нервно чакаше съобщение от своите агенти. От момента, в който беше инсценирано потъването на японската риболовна шкуна и по етера прозвучаха тревожните сигнали, той нямаше никакви известия. Неговите агенти бяха „спасени“ от експедицията, но дали нямаше провал, милиардерът не знаеше. Всичко това го вълнуваше силно.

„Трябва повече хитрост. Мина времето, когато бяхме по-силни.“ Тази мисъл не го напушаше. Той се чувствуваше като остарял лъв. Някогашната му остра предизвикателност беше изчезнала. Сега той лежеше в креслото и яростно мислеше, мислеше. Той чакаше съобщението. Дали планът не беше претърпял провал? Дявол знае какво ставаше отгътк. А ако агентите бяха заловени? Как тогава щеше да се разправя с Военното министерство?

Вратата безшумно се отвори. Секретарката също така безшумно влезе и му подаде телеграма. Карни погледна подписа и се хвърли към бюрото.

– Най-последно!

Той подаде ключа на Мери. Тя отключи стоманената каса, извади шифъра и започна да разчита текста: „Всичко е в ред. Тук са екипирани

с най-модерна радиотехника. Затова сме много предпазливи.“

Милиардерът повтори няколко пъти на ум текста на телеграмата и я заключи в касата. Той не научи повече, отколкото чакаше. Все пак момчетата трябваше да бъдат наградени за своето старание.

Карни запали пура и застана до прозореца. Той имаше координатите на вулкана. Имаше и време. Това му беше достатъчно.

– Извика ли капитан Смит? – попита той секретарката, без да я погледне.

– Да, сър, Чака вълн.

– Нека влезе.

След малко капитанът тракна токове до вратата.

– На ваше разположение!

Милиардерът сухо го изгледа.

– Подводницата ви е готова, нали? – попита вместо него секретарката.

– Тъй вярно.

– Седнете.

Тя отвори бутилка джин, сипа две чаши и като му подаде едната, каза:

– За успешното изпълнение на мисията.

– Нека комунистите се провалят в дъното на ада! – Смит изпи джина на един дъх и чукна кристала в полираното дърво.

– По право в дъното на морето, капитане – поправи го Карни, като си наля малко.

Смит неразбиращо го погледна.

– Слушайте, Смит – започна милиардерът, като отпи от чашата. – Нашата корпорация ви възлага особена отговорна задача. На вас ние разчитаме много. Вие трябва да оцените това и да оправдаете доверието на фирмата. Затова, разбира се, нашите акционери ще ви се отблагодарят. Но да пристъпим към работа. Една експедиция иска да заеме един район, към който ние имаме особен интерес. Те са тръгнали с подводница. Вашата задача ще бъде да посипете пътя им с мини... Мини, забравени от войната. Разбирате, нали?

– Разбирам, сър.

– Затова ще получите колкото се полага.

– Моля, сър... – сви рамене капитанът, като че му беше неудобно да говори по този въпрос.

Карни леко се засмя.

– Работата ще бъде заплатена добре. Вие ще се намесите в краен

случай, ако се наложи. В експедицията ние имаме двама души. Надяваме се, те ще свършат работа... Допълнителни нареждания ще ви даде мис Мери.

Капитанът леко се поклони. След половин час той напусна кабинета на милиардера. Същата нощ една подводница без отличителни знаци излезе от пристанището и без да бъде спряна от корабите, които охраняваха граничната зона, излезе в открито море.

* * *

Изследванията започнаха.

На острова за един ден като гъби изникнаха домовете на геолозите. Това бяха три едноетажни, сглобяеми къщи, направени от много лека и здрава пластмаса, които изследователите бяха донесли със себе си. Трябваше само да се избере подходящо място.

След няколкочасово търсене намериха една малка, триъгълна площадка, от двете страни заградена с високи скали, а на юг открита към океана.

Мястото се хареса и до вечерта лагерът бе построен.

Подводницата остана в открито море, на около километър от острова. В тази област често върлуваха бури. Само по-далеч от бреговете капитанът можеше да бъде спокоен.

Дори най-страшната буря тогава нямаше да уплаши подводния атомоход. На дълбочина от 100 метра царуваше спокойствие, дори когато 30-метрови вълни бушуваха по повърхността. Иначе, близко до брега, в плитчините, имаше опасност от блъсване в острите скали. Водните грамади притежаваха страшна сила.

В лагера най-напред устройха кухнята. Младият съветски инженер Иля Борисов смяташе, че не бива в никой случай да се отказват от енергията на слънчевите лъчи. Той беше донесъл няколко слънчеви печки и сега ги монтиреше.

Те имаха просто устройство, не искаха никакво чистене и затова бяха незаменими за страните с умерен и топъл климат.

На другия ден, след като лагерът бе построен и всички устройха своите жилища, рано сутринта професорите Иванов и Соловьев се събраха да уточнят плана на работата.

Те решиха всички групи да започнат работа едновременно. Докато маркшайдерите вършат измерванията, за да изготвят точна карта на острова, геоложките групи щяха да проследят строежа на пластове. Същевременно подводницата заедно с двете си моторници щеше да

извърши изследване на профила на морското дъно. Така двамата учени смятаха да узнаят по-бързо геоложкия строеж на острова и най-правилно да се ориентират към местата, където можеше да има жили, съдържащи скъпоценните кристали.

* * *

Тази нощ времето неочаквано се развали. Над океана задуха вятър. Той скоро се усили и засвири над острова, тракайки по прозорците на къщите. Вълните с ужасно бучене се втурнаха към скалите, разбивайки се на прах и пяна със страшен грохот.

Навън бе тъмница, пропаст. Воят на вятъра се сливаше с ужасното бучене и сякаш оръдейни изстрели отекваха в нощта.

– Потапяме се! – сигнализира от подводницата капитан Южин.

В лагера бурята не се чувствуваше толкова силно. Огромните скали правеха завет. Но все пак при някои от силните пориви на вятъра къщите потреперваха, сякаш се колебаеха дали да се откъснат от своите места и да затанцуват, носени от бушуващата стихия.

Тази нощ Лена не можа да заспи. Тя остана дълго в леглото си с отворени очи и книга в ръце, без да може да чете, нито пък да заспи. Мислите ѝ сякаш гонеха вятъра и отиваха далеч, далеч... Дали над София сега също имаше буря или градът се събуждаше в спокойно лятно утро? По улиците вече бързаха леки коли, а горе в небето блестяха телата на хеликоптерите. Витоша издига снага, огряна в слънце – по-красива от новите постройки на почивните домове...

Градът започваше своя трудов живот... А ето те, малка групичка от милионния град, бяха тук, на хиляди километра, върху малкото островче, загубено всред разярения океан, бяха дошли да търсят богатства, да търсят диаманти. Около тях гневно бушуваха вълните, а те стояха и чакаха деня, за да продължат своята работа. Нищо не ги плашеше. Нищо не можеше да ги отклони. Тя стана, наметна палтото си и отвори вратата. Вятърът изведнъж нахлу в стаята и пръсна листите от масата и Лена бързо я затвори. Въздушната струя я блъсна в лицето. Тя инстинктивно затвори очи. Как страшно виеше вятърът. Сякаш крясците на някой луд отчаяно се промъкваха в неговия свисък. Чуваха се неочаквано ясно и после изведнъж заглъхваха, удавени в общото бучене.

Наоколо не се виждаше нищо – дори на няколко крачки. Мрак и хаос бяха погълнали всичко. Лена за миг си представи океана, неговите раздвижени водни грамади, кипящата му повърхност, побеляла от пяна, и спокойните дълбочини, където сега неподвижно лежеше тяхната

подводница. Жълтата светлина, която излизаше от нейните малки прозорчета, сигурно любопитно привличаше обитатели на морските дълбочини. А вътре, в стоманеното чудовище, което те виждаха може би за първи път, бдяха хора.

Лена чувствуваше как я изпълва гордост. Искаше ѝ се да извика с цяло гърло.

– Бушувай, стихия! Гневи се, ветре. Блъскай вълните си, океан. Ние дойдохме – ние ще разкрием вашите тайни. Ние ще вземем това, което търсим!

Диаманти!

Преди колко милиони години се бяха образували тези необикновени кристали, които винаги са учудвали хората със своята твърдост, със способността си да отразяват светлината и блестят като малки слънца. Колко щастие и колко нещастия са носели те на хората. В древността на тях са гледали като на нещо свърхестествено. Невежеството карало да ги мислят проявление на духа, да им преписват злокобна сила, да вярват, че са нещо свърхестествено. Около тях са се разигравали драми.

За диаманта „Регент“ са се водили цели войни. Неговият блясък е окъпан с кръвта на хиляди хора. Той минава от ръка на ръка, за да стигне до император Наполеон и украси дръжката на неговата сабя.

„Колко нищожни са били хората – мислеше Лена, – щом за студения блясък на един кристал бяха готови да хвърлят своя живот.“ – И се чувствуваше още по-горда.

Не затова бяха дошли те. Не за блясъка на скъпоценните кристали тръгна експедицията.

Диамантите бяха нужни за направата на прецизни уреди в техниката. На тях се градеше цяла индустрия. Само с диамантни резци може да се обработват свръхздравите сплави. Диамантните резци снемаша най-фини стружки, дебели само няколко хиляди от милиметъра, нещо непостижимо с други материали.

Диамантните кристали оставаха незаменими за короните на сондите. Пред тях отстъпваха и най-твърдите скали. С тях бяха въоръжени новооткритите подземни торпеда, които слизаха да търсят рудни богатства в недрата на земята.

„Те са нужни, особено нужни за нас, геолозите – мислеше Лена. – И ние ще ги намерим.“

Някой блъсна вратата зад нея. Тя позна баща си, загърнат в сивия шлифер.

– Ех, че буря! Не се вижда дори на няколко крачки! – извика той и

гласът му се загуби във вятъра. – Какво, любуваш ли се? Влизай, че ще настинеш.

– Нищо ми няма.

– Влизай, де! Не виждаш ли, че вятърът може и да те отнесе.

Влязоха вътре. Вятърът изведнъж нахлу в стаята и баща ѝ с мъка затвори вратата.

– Здравата духа. Ако продължава, утре изглежда ще почиваме. Мислех утре да започнем разкопките. Геоложката карта на острова е ясна. Вчера предадох в академията резултатите от първите проучвания. Тази вечер щяхме да работим със Соловьев. Жалко, че остана в подводницата.

– Как? Нали следобед беше тука.

– Отиде да вземе данните от проучването на релефа на дъното около острова и се забави, а след това започна бурята. Ти искаш ли да ми помогнеш?

– Разбира се, татко.

Лена прие поканата с радост, макар че през целия ден бе работила с една от групите. Искаше ѝ се да има поглед върху цялото изследване и това желание прогони умората. Двамата се надвесиха над картата и започнаха да нанасят данните, получени от различните групи.

* * *

Бурята продължи и през деня. Падна мъгла – гъста, непрогледна. Тежки водни капки зашибаха острова, който стенеше под ударите на вълните, обгърнат в пръстен от запенена вода.

Трябваше да се остане в лагера. Участниците в експедицията четяха в стаите си или играеха шах. Колекторите подреждаха събрания геоложки материал. Професор Иванов и Лена продължиха анализа на донесените проби и уточняваха геологическия строеж на острова.

По обед получиха съобщение. Професор Соловьев изпращаше от подводницата поздрав и съобщаваше за решението си да не стои повече в бездействие. Проучванията на морското дъно показваха, че до острова има кратер на подводен вулкан. Той изглежда беше предизвикал образуването на острова. Соловьев съобщаваше за съвместното си решение с капитан Южин да слязат, докато трае бурята, в кратера на вулкана и извършат изследвания.

– Пак си намери работа нашият приятел – каза професор Иванов на Лена. – Надхитри и бурята. Само дано не им се случи нещо...

В същото време с бавен ход подводницата се отправяше към

посочените на картата координати. Ехолотите опипваха дъното отвсякъде. Имаше опасност да се блъснат в някоя скала. Подводницата напредваше бавно, метър по метър. На малкия екран капитан Южин наблюдаваше мястото, в което се движеха. Дъното не беше равно. Издигаха се стръмни зелени скали. Подводницата се провираше между тях и бавно вървеше към определената цел.

Кратерът на вулкана се издигаше конусообразно под водата. За да влязат в него, те трябваше да изплуват на дълбочина от около 20 метра. А горе бушуваше стихията. Вълнението бе голямо. Подобно изплуване можеше да бъде опасно за подводницата, защото тя щеше да изпадне под влиянието на вълните и да се блъсне в някоя от скалите, ограждащи отвора на подземния вулкан.

Капитанът сам пое управлението. Подводният атомоход бе снабден с най-съвършени уреди. Това помагаше на тези, които го управляваха, но и тук спокойствието и уверената ръка на командира решаваха щастливия изход. На екрана се появи огромна скала... Подводницата спря за миг неподвижно, поколеба се и после почти отвесно започна да се издига нагоре. По корпуса се почувствува люлеене... Вълните оказваха своето влияние... Опасно!...

– Моторите в пълен ход!

Капитан Южин натисна една ръчка. По челото му бяха избили потни капки. Подводницата с тласък тръгна. Да бързат! По-бързо да се измъкнат от зоната на люлеенето... Няколко секунди и ехолотите отбелязаха дълбочина. Под тях бе кратерът на вулкана.

Капитанът вдигна очи. Той срещна погледа на професора и се усмихна.

– Най-после сме в кратера!

Подводницата почти отвесно потъваше надолу. На екрана се виждаха стените на кратера.

– Дали ширината е достатъчна навсякъде? – попита Соловьев, който приготвяше своите уреди.

– Засага е достатъчна. Ще слизаме, доколкото можем...

Подводницата имаше най-модерни прибори за геолошко проучване. С тях като с рентген се наблюдаваха скалите. Малките изменения в цвета и състава веднага даваха своите отражения и се записваха автоматически. Професор Соловьев и капитанът не отделяха очи от малкия екран. На места лавата беше застинала като стъкло. Огромни маси като гигантски стълбове се издигаха почти отвесно нагоре. Тук-там имаше пукнатини, обрасли във водорасли. На чудни гирлянди, дълги десетки

метри, се спускаха тези подводни цветя, обагрени в най-ярки цветове: от зелен до измурденосин и пурпурночервен. Подплашени от светлината, която излъчваше подводницата, пребягваха стада от риби с най-необикновени краски и форми.

– Красиво! Изумително красиво – възхищаваше се професорът, който не можеше да намери други думи за своя възторг.

Сякаш навлизаха в някакъв свят на приказките с необикновени и невиджани чудовища. Един огромен октопод бързо премина, гонейки стадо пурпурни риби. Неговите дълги зелени пипала плавно се извиваха във водата. Той изчезна в тъмнината така внезапно, както се беше появил.

– Никога тук не е влизал светлинен лъч и нищо не е осветявало тези животни – каза капитанът. – Затова те са така замаяни от светлината... Впрочем щях да ви излъжа – добави след малко той, – някои риби изпускат флуоресцираща светлина, но тя е слаба и не може, разбира се, да се сравни със заслепяващата светлина на нашите прожектори.

– Никога, никога не съм мислил, че подводният свят е така необикновено красив. – Професорът не откъсваше поглед от екрана. – Гледал съм филми, разказващи за живота под водата, но и те отстъпват много на действителността... Защо не снимаме всичко това? – попита той неочаквано капитана.

– Снимачните апарати работят още от момента, в който влязохме във вулкана – отговори Южин. – Ние често сътрудничим на кинематографията.

– Стига! Съвсем ме залисахте с вашата подводна красота.

Професор Соловьев отиде при своите уреди и започна да отчита първите резултати. Но какво бе това? В скалата, на дълбочина около 30–40 метра, се забелязваха някакви правилни очертания.

– Кристали! Кристали в скалата!

Какво можеше да бъде това? Диаманти? Някакъв друг скъп минерал?

– Гледайте тук, капитане! Гледайте тук! – професорът развълнувано посочи на Южин към геоложкия апарат. – Виждате ли тези малки правилни форми. Как мислите, дали не е това, за което сме дошли?

Два часа по-късно подводницата лежеше на една хоризонтална площадка в кратера. Оттук професорът изпрати в недрата на вулканските скали подземното торпедо. То трябваше да донесе от тези кристали, които те видяха на екрана на апарата.

* * *

Агентите на Карни действубаха. Те успяха да заблудят ръководството на експедицията. Потъването на японската риболовна шкуна бе инсценирано добре. Двамата спасени японци бяха зачислени като помощници в една от геоложките групи.

От техните малки сплеснати очи не можеше да се скрие нищо. Опитни в своята работа, те успяха лесно да спечелят доверието на научните работници.

Подводницата на капитан Смит чакаше, отдалечена на около 30 мили от острова. Всеки ден капитанът получаваше сведения.

– Още нищо...

– Още нищо...

– Диаманти няма...

„Дано и да няма!“ – мислеше капитанът, като се разхождаше из своята каюта. Цялата тази история никак не му харесваше. Той нямаше вяра на никого и се страхуваше. Ами ако го откриеха. Старините му бяха осигурени и никак не му се рискуваше.

Но ето една вечер съобщението дойде. Тревожно прозвучаха по етера изпращаните от острова сигнали.

„Намериха диаманти – съобщаваха японците, – на острова откриха няколко места с диамантени находища. Видяхме един от тях, голям колкото юмрук... Но това е нищо. В кратера на подводния вулкан работи групата на професор Соловьев. Разказват, че са открити изумителни съкровища. Безсилни сме да попречим, защото биха ни заловили. Резултатите от изследванията се предават на континента всеки ден...“

Смит изруга. За няколко секунди той дочете съобщението и го хвърли на пода. Какъв сюрприз! Той самият имаше акции от диамантената корпорация. Ако това, за което съобщаваха японците, бе вярно, паричките му отиваха по дяволите. Трябваше да бърза! Той единствен знаеше за откритите съкровища!

Капитанът се хвърли към радиопредавателя. Нека продадат акциите му. Веднага!

След половин час, пребледнял и разстроен, капитанът шифрова съобщението. Милиардерът трябваше само да бъде информиран. Наближаваше уреченото време.

Карни седеше в кабинета си и също чакаше. Струваше му се, че стрелките едва се движат по циферблата. Най-после часовникът удари десет и мис Мери завъртя бутона на приемателя.

- Смит предава, сър.
- Отговорете и приемайте.

Секретарката вдигна бавно едрата си ръка и включи записвателния апарат. Той затрака и върху тънката лента се появиха първите думи.

„Експедицията откри огромни количества диаманти – прочете бавно мис Мери. – Надхвърлени са и най-смелите очаквания. Резултатите от проучванията се знаят в Москва. Какво да правим? Чакам нареждания. Капитан Смит.“

Карни гледаше секретарката си с налудничав поглед. Рухваше всичко, всичко пропадеше, всичко отиваше по дяволите! Няма защо да се хвърлят капиталовложения в новите диамантени рудници. Нямахме защо да се крият повече диамантите! Комунистите имаха диаманти, много диаманти и скоро щяха да излязат с тях на световния пазар...

- Капитанът чака. Какво да отговори?

– Да действава, както знае! – изхриптя Карни. Той сякаш вече не можеше да мисли.

– И да унищожи експедицията, след нея ще дойде друга. По-добре да се оттегли тихо, без инциденти...

- Не! Да хвърли мините по пътя им и тогава да се оттегли!

– Диаманти!... – като в просъница прошепна милиардерът, докато секретарката предаваше съобщението на капитана. – Имаме ги много, Мери. Нали?

- Да, сър. Ние запазихме най-хубавите екземпляри.

– Продавайте! Продавайте веднага! Ние ще се измъкнем... Ние имаме това предимство, че първи узнахме... Друго нищо не може да се направи...

* * *

- Другарю капитан, разрешете да доложя.

- Кажете, Левин.

– От района на острова освен нашата радиостанция предава и друга, малка радиостанция.

- Не бъркате ли, Левин?

– Съвсем не, другарю капитан. Те предават всяка вечер точно в осем.

- Какво мислите по този въпрос?

– Мисля, че опасенията ми за двамата японци са верни. Но има нещо друго, което е много интересно. Станцията, с която те предават, е слаба – може да се улови на не повече от 30–40 мили. А на хиляда мили

наоколо е океан...

– Значи наблизно има плавателен съд, за който те предават?

– Аз мисля същото, другарю капитан.

– Добре, Левин. Ще вземем мерки. Довечера арестувайте японците в момента, в който предават, или почакайте да свършат предаването и веднага, но така че да не могат да отричат.

– Слушам, другарю капитан.

Помощник-командирът козирува и напусна каютата. Капитан Южин остана замислен, загледан в безбрежния океан. Опасенията излизаха верни. Имаше хора, които се интересуваха от експедицията. Тях ги блазнаха огромните богатства, открити от геолозите. Какви ли клопки готвеха те. Не трябваше повече да се бави.

– Лейтенант Петренко!

– Ест! – отговори по микрофона звучен младежки глас.

– Свържете ме с Министерството на народната отбрана.

Същата вечер японците бяха арестувани. Помощник-командирът изпълни всичко с такова умение, че те веднага направиха признания. Бързаха да спасят живота си. На другата сутрин два атомнореактивни бомбардировачи се отправиха към острова. Капитан Смит, едва пуснал няколко мини в района на острова, побърза да се скрие. Той не можа да изпълни заповедта на милиардера, когато чувствуваше опасността, надвиснала над собствената му кожа.

* * *

Голямата зала на подводница „Буря“ беше тържествено украсена. Тук се намираха целият екипаж и всички участници в експедицията. Масите бяха отрупани с лакомства, които готвачът изкусно беше приготвил. Блестяха сребристите етикети на бутилките шампанско.

Първият тост вдигна професор Иванов:

– Другари, преди един месец ние вървахме по същия път и всеки от нас се страхуваше. Ще се оправдаят ли нашите надежди, ще намерим ли това, което търсим, ще помогнем ли на нашата промишленост, която има нужда от диамантени кристали, за да изработва най-прецизни уреди. Сега ние се връщаме, връщаме се с успех, за какъвто даже не смеехме да мечтаем. Открехме диаманти в тяхното месторождение и най-важното, открехме факти, които изясняват въпроса за образуването на диамантите в природата. Дълго време този проблем стоеше нерешен за науката. Ние знаехме, че диамантите са се образували при изкристализирането на въглерода в огнетечна магма при температура около 4000

градуса и огромно налягане. Но опитите за изкуствено добиване на тези кристали останаха напразни. Ние не знаехме, че при процеса на изкристилизиране вземат участие и други вещества. Сега това е известно. Сега ние ще смъкнем от тези блестящи като слънце кристали ореола на мистиката. Въглерод има много. И диаманти ще има много. Та нали по състав те и саждите са едно и също нещо. Защо тогава диамантите да са рядкост? Ние ще накараме въглерода да кристализира така, както искаме. Ние ще дадем на промишлеността достатъчно диаманти, ще дадем диаманти и за строителството, за да могат всички хора да се радват на техния чуден блясък, на нежния им цвят. Някога диамантите бяха символ на зло! Алчността е карала хората да загубват всичко човешко в желанието си да притежават диаманти! Ние ще направим тези камъни символ на нашия хубав живот. С тях ще украсим водостоците в парковете, паметниците, магазините... Нека наоколо бъде по-красиво. Нека блести повече слънце!

– За щастието на хората! – вдигна чашата си с искрящо вино Соловьев.

Звънът на кристала отекна в залата.

– И за тези, които бдят над мирния труд!

Лена се чукна с капитан Южин и помощник-командира Левин, който стоеше до него. С пълна сила подводница „Буря“ летене напред към родния бряг. А в нея щастливите хора празнуваха своята победа.

В същото време в потъналия в мъгла капиталистически град по улиците като мравки сред огромните притискащи ги здания на небостъргачите пъплеха мрачни хора. Около тях потичваха вестникарчета и крещяха последните новини: „Диамантената корпорация продава своите акции. Генералният директор – милиардерът Карни – отказва да дава изявления. Паника в борсата...“

КРАЙ

© 1956 Азаря Фархи
© 1956 Димитър Янакиев

Сканиране: Петър Копанов
Разпознаване и редакция: Mandor, 2009

Издание: Сп. „Наука и техника за младежта“, бр.1,2,3/1956

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/10182>]